

'Door de vogels werd het weer helder in mijn hoofd'

Dit ben ik Iedereen heeft verschillende identiteiten. Hoe worden we wie we zijn? Deze week: Ben Koks (57), die na de dood van zijn dochter weer kiekendieven volgt.

Joke Mat 8 april 2021 Leestijd 3 minuten

Foto Dieuwertje Bravenboer

'Ik ben dol op velduilen zoeken, wat heel moeilijk is. Mijn dochter, Sanne, vond ze nog eerder dan ik. Vanaf haar achtste woonde ze bij mij, nadat haar moeder een andere relatie gekregen had. Soms spijbelde ze om mee te gaan naar een kwelder op Schiermonnikoog. Later werd het anders. Meisjes van een jaar of veertien doen niets anders dan hun vader testen. Ze vond me een sukkel met mijn vogeltjes.

„Mijn oma gaf me mijn eerste verrekijker, zo'n hele zware, een Rus. Tijdens mijn opleiding milieukunde liep ik de kantjes eraf, liever ging ik op pad met biologen die bezig waren met zwermen, met wadvogels. Op een stage bij de provincie Groningen kwam ik erachter wat me echt interesseerde: het belang van modern akkerland voor de verscheidenheid aan vogels - leeuweriken, kwartels, kiekendieven. Ik richtte een stichting op voor onderzoek naar boerenlandvogels.

„In 2017 woonde en werkte ik in Frankrijk. Ik reed naar Groningen, mijn dochter was jarig, ze werd 31. Sanne was goed met cijfertjes, ze is lang manager bij de Jumbo geweest. Daar vond ze niks meer aan. Ze was een bedrijfje begonnen om kunstenaars te helpen met administratie en subsidieaanvragen en ze wilde weer studeren. Filosofie.

„Ze was blij me te zien. We hebben gewandeld in het Fochteloërveen, samen gegeten. De volgende dag zou ik haar ophalen en zouden we weer gaan wandelen, vogels kijken langs de dijk, visje eten. Maar ik kreeg een telefoontje: je dochter is dood.

'Het was dood door verwurging. Zelfmoord of moord. Ik denk het laatste, al kan ik het niet bewijzen. Ze woonde in een huizenblok dat een rol speelde in een schaakspel tussen twee vastgoedboeven. Daar was echt wat aan de hand. Mijn verdenking heb ik ook geuit tegen politie en justitie.

„Dat heb ik geweten. Terug in Frankrijk stond 's nachts om half 1 opeens een van die boeven voor mijn neus met twee van zijn mannen. Ik ben heel groot, ik bleef rustig. De volgende dag ben ik aangifte gaan doen. De Franse politie nam het serieus en was duidelijk: wij kunnen u niet beschermen. Als opgejaagd wild ben ik met al mijn spullen naar Nederland gereden. Via Natuurmonumenten vond ik een tijdelijk huis in Twente. Ik woonde legaal maar mijn adres was onbekend.

„Intimidatie werkt, je wordt paranoïde. Ik was echt bang in die tijd. Kwetsbaar, verdrietig, alleen. Na twee jaar was de batterij leeg. Ik was mijn dochter kwijt, mijn stichting wilde inmiddels van me af, ik sliep niet, kreeg hartklonpingen. Een keer moest ik vol op de rem voor een vrachtwagen die mij niet zag, en merkte ik dat het me eigenlijk niet kon schelen of ik overhoop gereden werd. Daar schrok ik van. Daarna heb ik de hulp gezocht die ik nodig had voor zware PTSS.

De laatste tijd zit er af en toe een klein meisje op mijn schouder

„Mijn worsteling de laatste jaren was: die vogeltjes, wil ik dat nog. Je bent ergens goed in, je hebt dromen en ineens, paf, is het een enorme puinhoop. Je kijkt jezelf achter de ogen; wat heb ik nodig om door te gaan. Wil ik les gaan geven? Boswachter worden, wat ik vroeger wilde?

„Langzamerhand kwam het besef dat wat ik weet en kan heel waardevol is. Dan ga je weer lezen. Er komen weer meer mensen op bezoek. Je gaat weer wandelen langs de Groningse zeedijk, vogels kijken, een visje eten zonder Sanne. Ik ben terug bij dat jongetje met de verrekijker. Door de vogels vond ik weer de weg naar de natuur, rust, ruimte. Het werd weer helder in mijn hoofd.

'Er was een kiekendief, Franz, die ik nog heb vastgehouden als ei, die elk jaar naar Mali ging. Onderweg, leerde het satellietzendertje op zijn rug, zat hij een tijdje in het grensgebied van Marokko en Algerije. Wat bleek: daar woonde een beroemde boer, hij had de beste schapen van Marokko. Het interessante was dat die boer iets anders deed dan andere boeren. Niks afwisselen tussen akkerbouw en veeteelt, hij koos een soort schaaap dat past bij de hoogvlakte daar. En een vogels op zijn land! Heel veel leeuweriken - waar kiekendieven op jagen.

„Daar geniet ik van. Dat zo'n Franz die je kent uit het ei precies terechtkomt bij die boer in Marokko die het anders doet. Ik geloof dat die vogels iets weten wat wij zijn verloren als mens. Ik heb een nieuwe stichting opgericht en blijf ze achterna reizen op drie continenten - ook de kiekendieven in Kazachstan die naar India migreren. Ik denk dat ik in die landen dingen ontdek die goed zijn voor de toekomst van de mens.

„Tegelijk sta ik nog elke dag op met: ze is er niet meer.

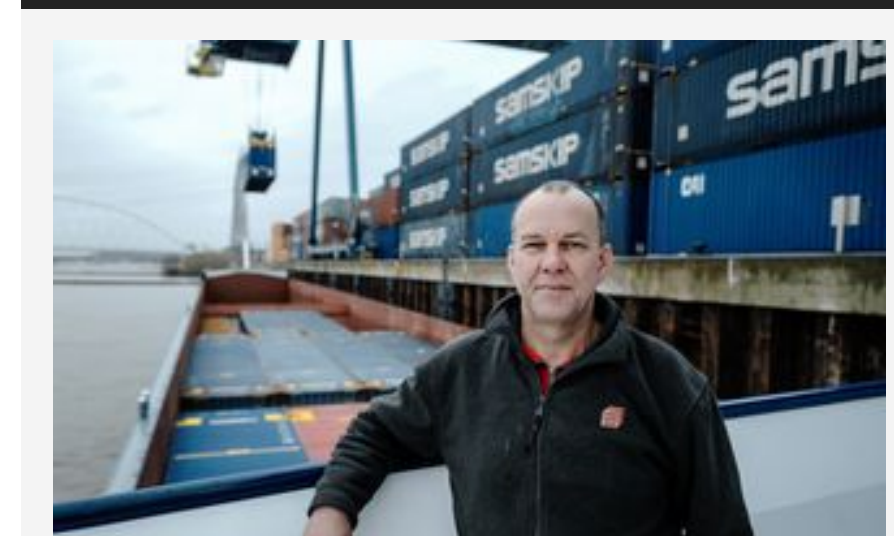
„Het mooie is: de laatste tijd zit af en toe een klein meisje op mijn schouder. Ze schreeuwt in mijn oor: je gaat wel door hè. Ik was helemaal niet zweverig maar nu denk ik soms: wel toevallig dat dit gebeurt. Dat je bij het graf zit en ineens positieve energie voelt. Alsof ze iets wil meegeven. Eerst komt de scepsis. Dan denk ik: laat het maar toe. Als het helpt, helpt het."

Aanmeldingen: ditbenik@nrc.nl

Een versie van dit artikel verscheen ook in [NRC Handelsblad van 10 april 2021](#)

Leeslijst Artikel delen Mail de redactie

Dit ben ik

DIT BEN IK

'Sociaal geef je wel wat op als je gaat varen'

Iedereen heeft verschillende identiteiten. Hoe worden we wie we zijn? Deze week Huub Kieboom (52) uit Werkendam, hij woont en werkt op zijn binnenvaartschip en gaat eens in de drie weken een weekend naar huis, naar zijn vrouw en kinderen.

DIT BEN IK

'De verloren jaren zou ik inhalen. Méér: ik werd miljonair'

DIT BEN IK

'Voor het eerst ervaar ik wat het is om gelukkig te zijn'

Meer Dit ben ik

Lees ook deze artikelen

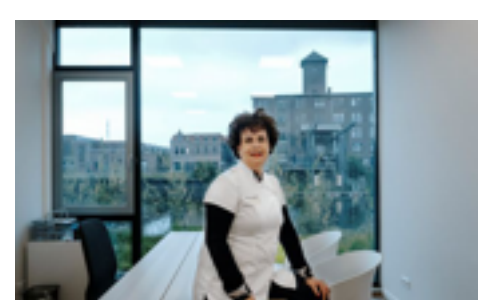

DIT BEN IK

'In Armenië had ik alles. Nooit heb ik gedacht: ik ga ergens anders heen'

Iedereen heeft verschillende identiteiten. Hoe worden we wie we zijn? Deze week: Anna Ashrafyan (46), bakker in Zwolle.

21 OKTOBER 2021

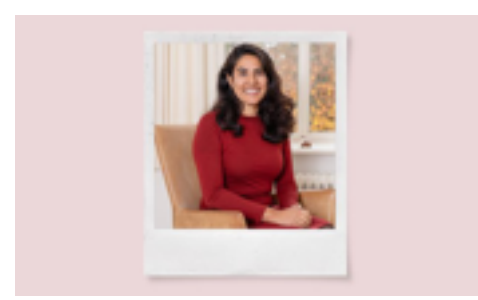

DIT BEN IK

'Ik begrijp wat het is om je tweederangs te voelen, niet áf'

Iedereen heeft verschillende identiteiten. Hoe worden we wie we zijn? Deze week Janny Hanegraaf, die mensen restaureert.

20 MEI 2021

DIT BEN IK

'Dat ik werd afgestaan, was een foutje'

Iedereen heeft verschillende identiteiten. Hoe worden we wie we zijn? Deze week: Shanta Baan (45), die drieënhalve jaar in Nepal woonde om haar geboorteland te leren...

3 DECEMBER 2020

DIT BEN IK

'Dans is een taal. Je praat met je lichaam'

Iedereen heeft verschillende identiteiten. Hoe worden we wie we zijn? Deze week: Valentina Scaglia (41), die naar Nederland kwam om te dansen.

15 OKTOBER 2020

DIT BEN IK

'In twee weken beliep ik alle straten van Manhattan'

Iedereen heeft verschillende identiteiten. Hoe worden we wie we zijn? Deze week: Jean Philipse (71) uit Den Bosch.

21 JANUARI 2021